

FNSEA-sajtótájékoztató az újabb lóhús-botrány kapcsán

Az Északkelet-Franciaországot és a vele határos belga területeket érintő újabb lóhús-botrány kapcsán ügyészségi vizsgálat indult a felelősök azonosítására, ezzel együtt a jelenlegi információk alapján egészségügyi kockázattól nem kell tartani. A francia lótenyésztők különböző szervezetei ezzel párhuzamosan igyekeznek minden lehetőséget megragadni annak érdekében, hogy a fogyasztók bizalmát megtartsák. *(Mint ismeretes, állítólagos belga kereskedők francia lovakat vásároltak azzal, hogy azokat Belgiumban tartják tovább, ám az esetenként humán fogyasztást kizáró gyógyszerekkel kezelt állatokat nem sokkal később francia vágóhidakon próbálták meg értékesíteni. A csalásra úgy derült fény, hogy az azonosító chip és a párhuzamosan bemutatott állat-egészségügyi könyv adatai nem egyeztek.)*

Emlékeztetőül: Franciaországban alapvetően kétféle ló húsa kerül a hentesüzletekbe, a fiatal hidegvérű lovaké és a tenyésztésből kiöregedett lovaké (meleg- és hidegvérűeké egyaránt) – ám míg az első kategóriába alapvetően Franciaországban nevelt állatok tartoznak, a kiöregedett tenyészlovak jelentős része más uniós vagy Unión kívüli országból érkezik.

A legnagyobb mezőgazdasági szakszervezeti szövetség, az [FNSEA](#) (Fédération Nationale des Syndicats d'Exploitants Agricoles) szervezésében és további négy szakmai érdekképviselő részvételével került sor szeptember 5-én arra a sajtótájékoztatóra, ahol az újabb lóhús-botrány kapcsán kívántak világos helyzetet teremteni az ágazattal kapcsolatos szakmai és szervezeti kérdésekben, valamint tájékoztatást adtak a lovak egyedi azonosításának és a hús nyomomonkövethetőségének rendszeréről. A résztvevő többi szervezet:

- [Fédération Nationale du Cheval](#) (FNC), azaz a lótenyésztők országos szövetsége,
- section équine de l'Interprofession Bétail et Viande ([INTERBEV](#) Equins), a hús szakmaközi szervezet húsló szekciója,
- [Association Vétérinaire Equine Française](#) (AVEF) – francia ló-állatorvosok egyesülete,
- [Groupement Hippique National](#) (GHN), országos lóverseny-szövetség.

Bevezetőjében Dominique Barrau, az FNSEA főtitkára emlékeztetett arra, hogy a lóhús a tavasszal már egy botrány célkeresztjében volt, ám akkor kifejezetten csalásról és nem élelmiszer-biztonsági kockázatokról volt szó. Most viszont egy teljesen más jellegű probléma adódott, ám szerencsére annak ellenére, hogy az ügyben ügyészségi vizsgálat is indult, úgy tűnik, élelmiszer-egészségügyi kockázat most sem merült föl. A főtitkár aláhúzta, a szakma szereplői tisztességes állattartók, akik ez alkalommal is mások rossz értelemben vett ügyeskedéseinek negatív következményeit kénytelenek elszenvedni.

Az FNC elnöke, Marianne Dutoit (egyben az FNSEA elnökségi tagja) kifejtette, az újabb botrány következtében ismételten megszorodtak a közösségi oldalakon azok a bejegyzések, amik a lóhús-fogyasztással szembeni ellenérzéseknek adtak hangot. Az elnök-asszony emlékeztetett arra, a lótenyésztés mindig is mezőgazdasági tevékenység volt, a lóhús pedig nagyon régóta élelmiszer is, ennek fogyasztását napjainkban nagyon szigorú szabályok határozzák meg. Ebben a helyzetben az FNC és az FNSEA legfontosabb feladatának azt tekinti, hogy minden lehetséges szinten igyekezzen az ágazat valós helyzetét, a mögötte álló gazdálkodók munkáját bemutatni és hangsúlyozza, a francia élelmiszer-biztonsági és állategészségügyi szabályok a legszigorúbbak között vannak Európában, így fogyasztói aggodalmakra nincs ok. Az erőfeszítéseket komolyságát jelzi szerintük az is, hogy egy-egy ló nyomomonkövethetőségének biztosítása a gazdálkodóknak 100-150 euróba kerül. Az

INTERBEV-en belül is azért hozták létre a lóhús-szekciót, hogy igyekezzenek a belső fogyasztást fönntartani és ezen keresztül megőrizni a lótenyésztéssel összefüggő munkahelyeket.

Yves Berger, az INTERBEV főigazgatója előadásában az ágazattal kapcsolatosan elmondta, jelenleg 900 ezer lófélét tartanak Franciaországban, ebből 700 ezer van gazdálkodóknál. Az állatok 42%-a hátszló, 10% az ígásló, 22% póni, 19% versenyló (pl. ügető) és 7% számár. 2011-ben 40611 gazdaság foglalkozott lófélék tartásával (ez az összes gazdaság körülbelül 8%-a), a lótenyésztéshez köthető közvetlen munkahelyek száma közel 40,5 ezer. A lóhús-termelés 7 ezer tonna carcasse-egyenértéknek felel meg, ebből az országon belüli ellenőrzött vágás 5 ezer tonna (azaz durván minden negyedik ló kerül vágóhídra azzal a céllal, hogy utána emberi táplálékként hasznosuljon). Igen nagy mennyiségű az import (Kanada, Mexikó, Uruguay¹), ami mintegy 18 ezer tonna carcasse-egyenértéknek tesz ki, az export ennek töredéke. Ebből következik, hogy a belső fogyasztás nagy hányadát import hússal elégítik ki – az önellátási szint 38%-os. A legnagyobb probléma az, hogy a francia kínálat nincs összhangban a fogyasztói igényekkel, ez a magyarázata a jelentős volumenű importnak².

Jelentős az élőállat-import (2700 darab), de még nagyobb volumenű az export (10 ezer állat), ennek egyenlege az ország szempontjából pozitív. A legnagyobb piac Olaszország, ahová elsősorban fiatal állatokat (max. 22 hónapos korig) szállítanak, az import elsősorban Belgiumból és Lengyelországból származik.

A francia fogyasztás ebből a húsféléből 290 gramm fejenként és évente, a folyamatos csökkenés ezen a téren pedig nem csak a termék imázsának, de az értékesítési helyek számának állandó csökkenésével is magyarázható. Az értékesített mennyiség fele még mindig hentesüzletekben talál vevőre, miközben a kifejezetten lóhúsra szakosodott hentesboltokból már csak 800 van az országban. Manapság egyre nehezebb olyan fiatalokat találni, akiket érdekel ez a mesterség, így a tulajdonosoknak sokszor nincs kinek átadniuk az egyébként rentábilisan működő üzleteket.

Juliette Leclerc, az FNC igazgatója a nyomkövethetőségről adott tájékoztatást. A chipes azonosítás³ mellett a közelmúltban bevezették az állatok tartózkodási helyének bejelentési kötelezettségét, a három állatnál többet tartók esetében pedig szigorították az állategészségügyi szabályokon is. A születendő csikók gyakorlatilag már a fogantatásuk pillanatától szerepelnek a nyilvántartásban, világra jöttük után megkapják az azonosító chipet és vizuális megjelenésüket írásban is rögzítik (ez utóbbi bizonyos mértékig változhat az állat fejlődése során, ezért ezt később naprakésszé kell tenni). Teljes élete során rögzítik az egyes állatorvosi beavatkozásokat is, amiket a vágóhídra érkezéskor ellenőriznek és csak ennek figyelembe vételével adható meg a humán fogyasztásra való engedély vagy zárják ki az állatot

¹ A Közép- és Észak-Amerikából (elsősorban Kanada, Mexikó, USA) érkező import a teljes behozott lóhús-mennyiség 34%-át jelenti és szinte teljes darabolt, repülön szállított árut jelent. Ezzel szemben a legalább 23%-nyi dél-amerikai import (Uruguay, Argentína, Brazília) sokkal inkább takar egész-vagy féltestet és sok esetben hajóval érkezik. Az EU-tagországokból érkező hús a mindenkor piaci kínálat függvényében elsősorban egyesült királyságbeli, ír, német és/vagy lengyel eredetű.

² A helyzet pontosan ugyanaz, mint a húsmarha-ágazatban, ahol az állatok zöme fiatal tinóként vagy bikaként Olaszországba kerül, miközben jelentős az idősebb, termelésből kikerülő tehének importja. Az INTERBEV szerint azzal a közlebb lehetne kerülni a fogyasztói elvárásokhoz, ha a vágóhídi célra tartott állatok nem tiszta vérvonalú, hanem az igényeknek jobban megfelelő keresztezett egyedek lennének, de ezen a téren egyelőre jelentős termelési ellenállás van, a gazdák ugyanis ragaszkodnak ahhoz, hogy a fajtát csak tiszta vérvonalban tartsák. Ezzel együtt azonban egyre többen vannak, akik belátják, biztosítani lehet a fajtafönntartást olyan módon is, hogy a piacra meglevő lovakkal való keresztezéssel kapott árut állítanak elő.

³ A lovak chipes azonosítása 2003. január elseje óta kötelező Franciaországban, 2008. január elseje óta pedig az előírás minden lófélére vonatkozik, ideértve az importált állatokat is, és függetlenül a hasznosítási iránytól. Az intézkedés elsődleges célja az állatlopások visszaszorítása volt.

a rendszerből. Ez utóbbi esetben a tulajdonos dönthet arról, hogy levágatja-e az állatot, vagy sem – illetve elképzelhető olyan eset is, amikor a hatósági állatorvos egy kötelező (élelmezés-egészségügyi) várakozási időt állapít meg, és csak ennek letelte után vágható le az állat humán fogyasztási céllal. **Fontos adalék**, hogy a mindenkori tulajdonos még jóval az állat életének vége előtt rendelkezhet úgy, hogy az állat alkalmatlan emberi fogyasztást célzó vágóhídi hasznosításra. Ez a döntés **végleges és visszavonhatatlan**, amit bejegyeznek az állat egészségügyi könyvébe. Az esetleges későbbi tulajdonosok ezt a döntést nem változtathatják meg! Arról viszont nem kell nyilatkozni, hogy a ló vágóhídra mehet, ám ezzel ellentétes – de később visszavonhatatlan – döntést az állat életében annak bármelyik tulajdonosa hozhat.

A GHN az 1901-es egyesületi törvény alapján létrehozott egyesület, ami mintegy háromezer tagja van, azaz az érintett cégek, vállalkozások mintegy fele. Egy-egy birtokon átlagosan 33 lovat tartanak, a lovaglásban érintett teljes állomány mintegy 200 ezer állat. Egy-egy ilyen vállalkozás éves állatorvosi költségei 3858 eurót tesznek ki, egy lóra ennek alapján 100 euró körüli összeg jut. Az uniós ellenőrzéseknek csupán 0,5%-a talált fenilbutazonra nézve pozitív mintát, szerintük, ha a francia rendszer nem lenne kellően szigorú (sőt Európa egyik legszigorúbbja), biztosan fönnakadtak volna francia lovak is a hálón.

Louis Sagot-Duvaroux (elnökségi tag) szerint fontos adalék, hogy míg az igáslovak zöme vágóhídon végzi, a hátslovak szinte kivétel nélkül a megsemmisítőben. Ez utóbbi a kétezres évek elején megszűnt ingyenes állami szolgáltatásként működni, térítésköteles és kötelezően igénybe veendő lett, legyen szó vágóhídi hulladékról, elhullott állatról. Ennek költsége egy ló esetében mintegy ezer eurót jelent, ami egyértelműen az utolsó tulajdonost terheli – valószínűsíthető, hogy a mostani történetben is érdemi szerepe volt annak, hogy ezt az összeget egyes tulajdonosok nem akarták/tudták vállalni.

Vannak bizonyos kételyek, hogy pontosan a magas költségek miatt nem minden állat végzi a megsemmisítőben, de ezt igen nehéz bizonyítani. Tény, hogy a megsemmisítés térítés-kötelessé válása óta egyes régiókban – így pl. Korzikán – jelentősen csökkent az elhullott lovak száma, a nyilvántartások szerint pedig vannak „örökéletű”, már 40-50 éves lovak is. A probléma elsősorban nem a gazdálkodóknál, lovagoltatással vagy versenyló-tartással foglalkozóknál jelentkezik, hanem annál a mintegy 200-250 ezer magánszemélynél, akik az ország területén teljesen szétszórva tartanak általában egy, legföljebb két lovat. Esetükben nincs mód érdemi ellenőrzésre, így még arra sincs szükség, hogy a tulajdonos a későbbi számonkérést elkerülendő pl. olyan fiktív bejelentést tegyen, miszerint a lovat ellopták.

Az INTERBEV, mint szakmaközi szervezet a lóhús fogyasztásának népszerűsítése érdekében az elmúlt években számos sajtó- és promóciós kampányt indított a lóhús-fogyasztás népszerűsítése érdekében, aminek elsődleges célja az ágazat hosszú távú fennmaradásának biztosítása ezen keresztül. A francia húsfogyasztásra jellemző a vörös húсок nagy aránya, ebbe a kategóriába csak az idősebb állatokból származó lóhús tartozik, a fiataloké inkább a fehér húсокhoz sorolható⁴, ezért jelentős az olasz piac szerepe, ugyanis az olaszok itt leginkább a fiatal, legföljebb 22 hónapos lovakat kedvelik. A szakma a piac megtartása érdekében jelentős erőfeszítéseket tesz a lóhús francia eredetének hangsúlyozására is, amivel a fogyasztók bizalmát is erősíteni akarják.

Megjegyezték azt is, mind komolyabb probléma olyan vágóhidat találni a gazdaságok közelében, ahol lovat is vágnak – egyes vágóhidak ugyanis a tavaszi botrány nyomán úgy döntöttek, nem vágnak többé lovat, így kívánván eloszlatni még a gyanúját is annak, hogy „*fű alatt*” lóhúst vegyítenek az általuk levágott marhák húsa közé.

⁴ Ezt a francia piac nem ismeri és nem is keresi, ez alól talán csak Franche-Comté régió jelent kivételt.

Thierry Jamot (Limousine régió) állattartóként (húsmarha és igásló⁵-tenyésztő) azt hangsúlyozta, jelenleg 2-2,5 euró a termelőknek a féltest/test kilója után fizetett ár, a húsmarha esetében pedig nagyjából 4 euró (ám egy ló vágóhídi költsége három-négyszer magasabb, mint egy szarvasmarháé), nagyon fontos az ágazat életképességének megőrzése. Hozzátette, legalább tíz kancát kell egy gazdaságban tartani ahhoz, hogy egy csődört is megérje birtokolni, ám jelenleg egy-egy gazda alig 2-3 kancát tart, ami mellett már nincs módjuk a tenyésztési szempontok érvényesítésére, ennek következtében saját régiójában az elmúlt években felére csökkent a kanca-állomány. (A termékenyítések száma is drasztikusan csökkent, 2001-2011. között 19%-kal.) Jelenleg az igásló-tenyésztés legnagyobb piaca a tökehús (90%), ezen belül 80% kerül Olaszországba – ha nincs kellő piaci kereslet, az egész egyszerűen a gazdaságok megszűnését eredményezheti, ezért elengedhetetlen az ágazat hitelességének megőrzése.

A történetek kapcsán Juliette Leclerc megjegyezte, valamilyen szinten a gazdák is érintettek lehetnek a dologban, mivel nem lehet annyira „naivnak” lenni, hogy fönntartás nélkül elhiggyék, valakinek tényleg szüksége van tizenéves, kiöregedett lovakra (*azoknak „békés öregkort” ígérve*), miközben a fiatalabb háttaslovakra, pónikra egyáltalán nincs kereslet. Szerinte aki így ad el loval, annak vállalnia kell annak kockázatát, hogy a ló valójában vágóhídon végzi. Yves Berger viszont arra helyezte a hangsúlyt, hogy a csalásra maga a szakma hívta föl a figyelmet, miután a vágóhídi ellenőrzésekkor kiderült, hogy a chipen rögzített adatok nem egyeznek az állategészségügyi könyvben találhatóakkal. Hozzátette, jelenleg dolgoznak azon, hogy a marha-, sertés- és baromfi-ágazatban elhatározottakhoz hasonlóan legyen egy „francia lóhús” megjelölés is. Az viszont ágazatok közötti vita/egyeztetés tárgyát képezi, hogy legyenek-e külön megjelölések az egyes termékpályákon, vagy ezek helyett egy egységes „francia hús” (*viande française*) megjelölést alkalmazzanak. Megoszlanak az álláspontok abban a tekintetben is, hogy a kettő együttes alkalmazása erősítené-e egymást vagy ellenkezőleg, a fogyasztók még kevésbé értenék, miért is van még több logó a terméken?

Juliette Leclerc szerint arra van a legnagyobb szükség, hogy a lótenyésztésben érintett szervezetek először egymás között jussanak egyezsége, majd a vágóhidakkal és a kereskedelemmel, nincs szükség arra, hogy újabb szerveződések jöjjenek létre. Megjegyezte azt is, a szakma számára komoly nehézséget okoz, hogy egyes parlamenti képviselők rendszeresen síkra szállnak amellett, hogy a lovat nyilvánítsák kedvtelésből tartott állattá, azaz a jövőben a kutyák, macskák, aranyhőrcsögök kategóriájába (*animaux de compagnie*) tartozzon.

Somogyi Norbert, Párizs

⁵ ez Franciaországban egyértelműen hidegvérű lovakat takar